

УДК 027.021:004.775:021.8:35.073.1–021.64

Симоненко Олена Василівна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8698-9280>,

канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

відділу обслуговування інформаційними ресурсами

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Київ, Україна

e-mail: ellena.wwws@gmail.com

АНАЛІЗ РОЛІ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Досліджуються концептуальні і прикладні аспекти стратегічних комунікацій як інноваційного інструментарію у бібліотечній сфері, аналізується їх роль у розумінні того, чим є стратегічні комунікації, як вони мають реалізовуватися та що є їх результатом.

Ключові слова: стратегічні комунікації, наукова бібліотека, аналітичні підрозділи НБУВ

Значимість стратегічних комунікацій зростає з кожним роком. Пошуки шляхів економічного зростання об'єктивно зумовили розвиток нового формату здійснення стратегічних комунікацій і в бібліотечній сфері. Кожен виклик, який постає перед сучасною науковою бібліотекою, має важливу інформаційну складову, що може використовуватися для протидії в інформаційній сфері або бути спрямованою на отримання суспільної підтримки завдяки вчасній комунікації. У цьому контексті слід зазначити, що останнім часом у науковому просторі відбулось переосмислення сутності комунікацій у бібліотечній сфері та розуміння необхідності переходу від моделі інформування до моделі взаємодії, адже комунікації завжди були і є важливою складовою стратегії

розвитку. Тому назріла нагальна потреба розвитку планових цілеспрямованих комунікацій, що мають містити весь арсенал наявних і можливих комунікативних методів та інструментів і бути спрямованими на досягнення стратегічних цілей. До того ж агресія Російської Федерації проти України, особливо інформаційна, обумовила пошук фахівцями можливих механізмів цілісної відповіді на такий виклик. Саме відповіддю на такі запити стала необхідність розвитку стратегічних комунікацій, тобто застосування стратегічного підходу до комунікативної діяльності бібліотек.

Для розгляду та детального обґрунтування змісту принципів стратегічних комунікацій було взято до уваги напрацювання зарубіжних учених, які досліджували проблеми розвитку стратегічних комунікацій: Д. Андерсон, Ю. Арендарська, Т. Блеклі, С. Бьорд, А. Баровська, А. Васіна, Е. Голдман, Л. Гордієнко, Д. Кіслов, П. Корніш, А. Мельник, О. Оболенський, К. Пол, Серант та ін.

Водночас варто зазначити, що дедалі більшої уваги сучасній проблематиці стратегічних комунікацій приділяють українські науковці такі як В. Бебик, Т. Гранчак, С. Квіт, В.Ліпкан, І. Пантелейчук, Г. Почепцов, Ю. Половинчак, О. Радченко, В. Різун, С. Соловйов та ін. Водночас в українських реаліях дослідження із зазначеної теми є поодинокими та фрагментарними. Багато в чому це зумовлено внаслідок певної новизни теми для українського наукового та експертного середовища.

Значимість дослідження полягає у сприянні процесу якісного вдосконалення стратегічних комунікацій в бібліотечній діяльності в рамках національного інформаційного простору, що набуває особливого значення в умовах гібридної війни та зовнішньої інформаційної агресії.

Варто зауважити, що як у діяльності державних органів, так і сфері різних державних установ, підприємств та громадських об'єднань поняття «стратегічні комунікації» мають різне змістовне навантаження, розуміння та практичне застосування. Але, структурно-функціональний аналіз дефініції «стратегічні комунікації» дає підстави визначити об'єднувальний аспект – майже в усіх

сферах стратегічні комунікації розглядаються як системна комунікація, зорієнтована на встановлення взаємозв'язків та відносин.

У вітчизняній науці були спроби визначення основних принципів стратегічних комунікацій, однак, на думку автора, такий перелік буде дещо неповним для бібліотечної сфери і потребує розширення, деталізації та додаткового обґрунтування. Тому було запропоновано наступне визначення стратегічних комунікацій в бібліотечній сфері: це скоординоване і належне використання комунікативних можливостей наукових бібліотек, заходів, спрямованих на просування зазначених цілей.

Також принципами стратегічних комунікацій у бібліотечній сфері визначено: зв'язку із довгостроковою національною стратегією, кваліфікованого лідерського управління, правдивості, доступності та відповідності цінностям і ментальним уявленням цільових аудиторій, діалогу, масштабності, узгодженості дій, спрямованості на результат, безперервності. До того ж наукові бібліотеки можуть стати складовою механізмом моніторингу відкритих джерел інформації для потреб стратегічних комунікацій. з огляду на досвід співпраці аналітичних підрозділів НБУВ з органами державної влади, можемо говорити про доцільність залучення їх до розвитку системи стратегічних комунікацій. Адже, зокрема, аналітичні підрозділи НБУВ уже мають досвід роботи, наприклад, у межах міжнародного проекту за підтримки USAID «Програма сприяння парламенту України: Програма розвитку законотворчої політики» (ПСП II); позитивний досвід співпраці СІАЗ НБУВ з РНБО України з питань протидії інформаційній агресії з боку РФ свідчить про значний потенціал аналітичних підрозділів бібліотек у розвитку системи стратегічних комунікацій в Україні.

Крім того, бібліотечний стратком бере участь в інформаційно-просвітницьких заходах та програмах, в тому числі надає підтримку журналістам і діячам культури; забезпечує діалог з молодими лідерами і майбутніми лідерами думок. Відбуваються наукові та освітні заходи, присвячені проблематиці стратегічних комунікацій в умовах гібридної війни. В

ході дослідження було визначено, що ключове завдання сучасних наукових бібліотек – це навіть не почати швидко та інтенсивно будувати сферу стратегічних комунікацій, а провести хоча б реальний аудит своїх можливостей і зрозуміти, як ця система має виглядати в конкретних політико-адміністративних умовах.

Отже, стратегічні комунікації є одним із важливих інструментів стратегічного розвитку наукових бібліотек. З іншого боку, початковий етап формування системи стратегічних комунікацій на державному рівні характеризується недостатнім залученням суб'єктів гуманітарної сфери. Водночас слід наголосити, що формування системи стратегічних комунікацій в бібліотечній сфері дає шанс науковим бібліотекам визначити своє місце у цій системі за умови вдосконалення своїх можливостей як центру інтелектуальної обробки інформації, підвищення якості інформаційних продуктів, сервісів і послуг.

Предметом подальших досліджень стануть проблеми, що стоять перед науковими бібліотеками у контексті подальшого розширення діалогу та співробітництва у сфері стратегічних комунікацій.

UDC 027.021:004.775:021.8:35.073.1–021.64

Symonenko Elena Vasylivna,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8698-9280>,

Ph.D in Political Science, senior researcher,

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

e-mail: ellena.wwws@gmail.com

ANALYSIS OF THE ROLE OF SCIENTIFIC LIBRARIES IN THE SYSTEM STRATEGIC COMMUNICATIONS

The article considers the conceptual and applied aspects of strategic communications as an innovative tool in the library field, analyzes their role in understanding what strategic communications are, how they should be implemented and what is their result.

Keywords: strategic communications, scientific library, analytical divisions of NLUV